

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Komisja do Spraw Petycji
BKSP.020.3.2024

Warszawa, dnia 9 maja 2024 r.

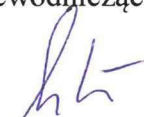
Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu Komisja do Spraw Petycji wnosi projekt ustawy:

o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska.

Do reprezentowania Komisji w pracach nad projektem ustawy została upoważniona poseł Urszula Augustyn.

Zastępca Przewodniczącego Komisji

(Urszula Augustyn)

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L.dz. SPS-UP.020.142.2024
Data wpływu 16.05.2024

USTAWA

z dnia 2024 r.

o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska

Art. 1. W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2022 r. poz. 2556, 2687 oraz z 2023 r. poz. 877, 1506) w art. 404 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Gminy i powiaty, których dochody z tytułu opłat i kar, o których mowa w art. 402 ust. 4, 5 i 6, są większe niż 15-krotność średniej krajowej dochodów z roku poprzedniego przypadających na jednego mieszkańca, liczonej odpowiednio dla gmin i powiatów, przekazują nadwyżkę z tytułu tych dochodów do właściwego wojewódzkiego funduszu.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel uchwalenia ustawy

Projektowana ustawa jest reakcją Komisji do Spraw Petycji Sejmu RP IX Kadencji na petycję Nr BKSP-144-IX-277/20, skierowaną do Sejmu RP przez Związek Powiatów Polskich, którą Komisja uznała za zasadną.

Celem projektowanej ustawy jest dokonanie zmian w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, aby umożliwić gminom i powiatom uzyskującym dochody z tytułu opłat i kar określonych w art. 402 ust. 4, 5 i 6 ustawy pozostawienie kwoty środków w ich dyspozycji dostosowanej do realnych potrzeb, w sposób uwzględniający obserwowaną w ciągu wielu ostatnich lat tendencję zmniejszania się kwoty pozostawionej do dyspozycji gmin i powiatów.

2. Rzeczywisty stan w dziedzinie, która ma być unormowana, oraz różnice pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Związek Powiatów Polskich, będący autorem petycji, proponuje zwiększenie (z obecnie obowiązującej 10-krotności do 15-krotności średniej krajowej dochodów na jednego mieszkańca) limitu, od którego obowiązuje nakaz przekazywania przez gminy i powiaty nadwyżek z tytułu uzyskiwanych opłat i kar do wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

W petycji wskazano, że w okresie od 2010 r. do 2019 r. średnia krajowa dochodów na jednego mieszkańca z tytułu wskazanych opłat zmalała z kwoty 5,18 zł do 2,36 zł, co oznacza poważne zmniejszenie dochodów gmin i powiatów z tego tytułu. Jak wynika z wyjaśnień Ministra Klimatu i Środowiska, kwoty odprowadzane do wojewódzkich funduszy utrzymywały się nominalnie na zróżnicowanym poziomie i przykładowo w 2018 r. wynosiły 92,9 mln zł, w 2019 r. 78,9 mln zł, a w 2020 r. 123,7 mln zł, jednakże w ujęciu procentowym oznaczało to stały wzrost udziału tych nadwyżek w globalnych przychodach funduszy – z 13% do 18% w latach 2015–2020. Udział nadwyżek dochodów gmin w ich wpływach z opłat i kar środowiskowych wynosił od niewiele ponad 1% do nawet ponad 100%. Przykładowo gmina Powidz przekazała w kolejnych trzech latach do wojewódzkich funduszy z tytułu nadwyżek

86%, 88% i 92% swoich wpływów z opłat i kar środowiskowych. Natomiast udział nadwyżek dochodów powiatów w ich wpływach z opłat i kar środowiskowych kształtował się na poziomie od 22% do prawie 100%.

Związek Powiatów Polskich podkreśla, że podwyższenie wspomnianego limitu prowadziłoby do bardziej sprawiedliwego podziału środków z tytułu opłat i kar środowiskowych pomiędzy gminy i powiaty a wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Komisja do Spraw Petycji, po analizie wniesionej petycji, skierowała dezyderat nr 153 do Ministra Klimatu i Środowiska, następnie po analizie udzielonej odpowiedzi i odpowiedzi uzupełniającej uznała wniosek zawarty w petycji za zasadny i postanowiła wnieść projekt ustawy.

3. Skutki projektowanej ustawy

Zasadniczym skutkiem społecznym i prawnym projektowanej ustawy będzie bardziej sprawiedliwy podział środków pozyskiwanych z tytułu opłat i kar środowiskowych, co pozwoli gminom i powiatom na większe, a tym samym bardziej skuteczne finansowanie przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska w miejscu gdzie powstają szkody.

Z punktu widzenia celu omawianych przepisów (jakim jest przeznaczenie środków pozyskanych z tytułu opłat i kar określonych w art. 402 ust. 4, 5 i 6 ustawy na potrzeby ochrony środowiska) można uznać, że projektowana ustawa nie wywoła skutków finansowych, ponieważ kwota środków przeznaczonych na finansowanie przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska nie ulegnie zmianie.

W porównaniu do stanu obecnego nastąpi natomiast przesunięcie pomiędzy podmiotami dysponującymi tymi środkami – zwiększą się środki w dyspozycji niektórych gmin i powiatów, zmaleją środki w dyspozycji wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Duże zróżnicowanie kwot odprowadzanych do wojewódzkich funduszy w przeszłości, w poszczególnych latach, nie pozwala na wiarygodne, pogłębione szacowanie kwoty dodatkowych przepływów finansowych. Przykładowo – kwota odprowadzanych nadwyżek wyniosła w 2019 r. 78,9 mln zł, a rok później, w 2020 r.

123,7 mln zł (czyli przyrost o ok. 57%). Można jedynie szacować, że dodatkowe środki, które pozostaną w dyspozycji gmin i powiatów, to prawdopodobnie ok. 20-30% odprowadzanych obecnie nadwyżek. W przypadku funduszy wojewódzkich, których zadania są każdego roku elastycznie definiowane w oparciu o planowane przychody, zmniejszenie potencjalnych przychodów będzie oznaczało konieczność odpowiedniego dostosowania zakresu podejmowanych działań do możliwości finansowych. Ponieważ jednak zadania realizowane za środki pozostawione w dyspozycji gmin i powiatów będą także służyły celom związanym z ochroną środowiska, można uznać, że skuteczność działań środowiskowych nie ulegnie zmianie, a jedynie nastąpią zmiany rodzaju wydatków i kwot, jakie będą przeznaczane na ten cel przez poszczególne zaangażowane podmioty.

Ze względu na swój charakter i ograniczony zasięg ustawa nie wywoła skutków gospodarczych, nie ma też wpływu na działalność podmiotów gospodarczych (w tym mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców).

Z uwagi na to, że projekt ustawy nie zawiera przepisów regulacyjnych ani przepisów określających wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, przepis art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu nie znajduje zastosowania.

4. Założenia podstawowych aktów wykonawczych

Projektowana ustawa nie wymaga zmiany aktów wykonawczych.

5. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.